
PER CALUM

JOHN SAYLES – ET TALENT I SVØB

U middelbart er det ikke så ligetil at blive klog på en filmskaber som John Sayles. Når han skriver manuskripter for andre er han tilsyneladende den gennemført professionelle, den garvede Hollywood *pro*, der bare kan det hele, som kender producenternes luner og ved, hvordan han skal servere tingene. Ud af *den* holdning kommer der film som f.eks. »Rædsler i dybet« og »Varulve« og »Alligator – uhyret under byens gader«. Titlerne siger det meste.

Så er der den anden John Sayles. Auteur-kunstneren, instruktøren, der skriver sin egne manuskripter og producerer dem billigt med venners hjælp. Det fører til film som »The Return of the Secaucus Seven« og »Lianna« og »Baby, It's You«.

Som så mange gange i Hollywoods nyere historie har Roger Corman haft en finger med i spillet. Sayles begyndte som romanforfatter i 1975, og det var nok til at give Corman en idé om, at her havde han fundet et oplagt skrivetalent. Og efter et par manuskripter følte Sayles sig så moden til at forsøge sig som instruktør.

Endnu er det nok for tidligt at slå Sayles' talent fast med syvtommersøm. Både hans (formodentlig) relativt upersonlige manuskripter for andre og hans (formodentlig) langt mere personlige film er så få, at disse linier blot bør betragtes som en hurtig introduktion til et talent i svøb. Omfanget kan foreløbig kun anes.

Det er nok rimeligt at gå let hen over de seks film, som Sayles indtil nu har skrevet manuskript til. Selv har Sayles om den del af sit virke forklaret at »basically, I'm given the plot – we want a guy and a girl and that kind of thing«. Det leverer så John Sayles. Færdig.

John Sayles' debutfilm var den kønne og meget sympatiske »The Return of the Secaucus Seven«, som blev vist herhjemme under TV-titlen »Det var dengang – i tresserne«. Tematisk kan den siges at minde om f.eks. Lawrence Kasdans »The Big Chill«. Begge film er jo fortællinger om venner, der efter en lang periodes adskillelse atter mødes, med deraf følgende dramatiske konstruktioner. Som den danske titel fortæller, så drejer det sig om venskaber sluttet i de bevægede tressere. I

Rosanna Arquette og Vincent Spano i
en scene fra »Ska' det være os?«

---

løbet af en weekend viser gensynet dem, at ingen er, som mindet fortalte.

John Sayles indspillede filmen for kun 60.000 dollars. Det ses. Filmen er mere sympatisk end egentlig god, selv om man jo af og til netop i disse filmskoletider, hvor enhver tilsyneladende kan lave glat håndværk, nok kunne ønske sig at håndværket var underordnet netop et skrive- og fortælle-talent.

Omtrent samtidig med »The Return of the Secaucus Seven« havde Sayles skrevet »Lianna«. Når den blev film nr. 2 så skyldtes det udelukkende at den historie krævede et større budget. I New York Times har Vincent Canby skrevet om den, at »everything looks and sounds authentic«, og det er måske John Sayles' væsentligste kvalitet indtil nu. Han husker pokkers godt, og det var netop den evne der gjorde »The Return of the Secaucus Seven« så vedkommende. Og det er på samme tid måske Sayles' svaghed, for hvis denne evne til at genskabe steder og mennesker ikke underordnes en solid dramatisk struktur er risikoen for det let intetsigende stor. Den lurer lige om hjørnet i Sayles' tredje spillefilm, »Baby, It's You«, der er den første af instruktørens film, der er lavet med Hollywoodpenge, og den første af hans film, der er vist i en dansk biograf.

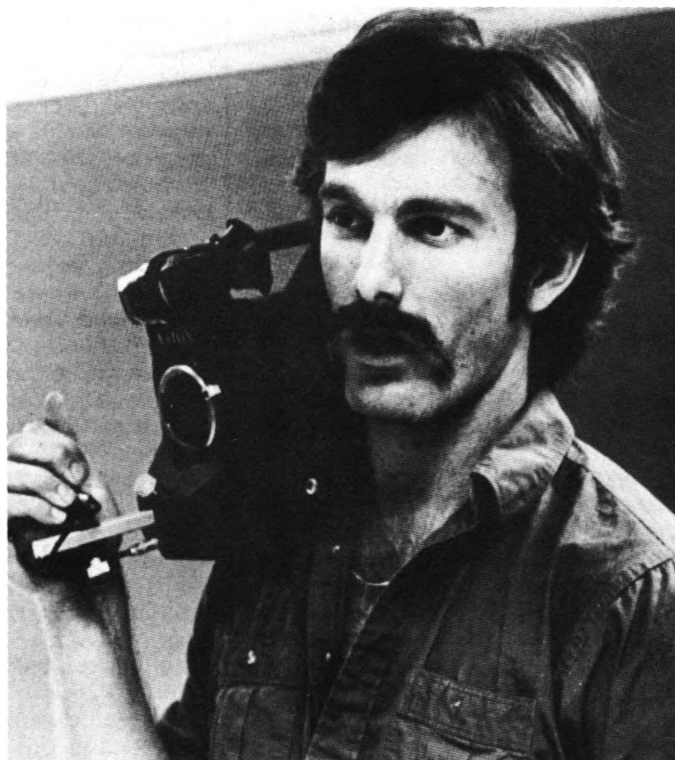
EN HISTORIE FRA TRESSERNE

Filmen udspilles i midten af tresserne og er i den forstand selvbiografisk. Sayles er født i 1950, så det er med andre ord hans egen teenagetid, der skildres. Igen er det slående, så præcis skildringen er i alle de detaljer, der skaber et tidsbillede: biler, tøj, frisurer, forholdet til autoriteter etc. Filmens oprører er Sheik, der forelsker sig i Jill. De kommer fra vidt forskellige miljøer. Han er søn af en italiensk familie med lav social status. Hun kommer fra et velhavende jødisk miljø. Hans far er skraldemand, hendes far er læge. Han drømmer om at gøre Frank Sinatra kunststykket efter, hun vil være skuespillerinde. Men der er ikke noget, der rigtig vil lykkes for dem, og derved ligner de flertallet af deres generation, der vokser op med tressernes forventninger for siden i de kuldslåede halvfjerdserne at renoncere på drømmene. Hvad de evt. er blevet til i de pragmatiske firserne har alle lov til at gætte om.

Sayles fortæller ganske levende om deres første møde, hvor hun nok føler sig konventionelt frastødt af ham men samtidig smigret over hans opmærksomhed. Sammen med veninderne kan hun fnise meget om ham. Men alligevel drages de uimodståeligt mod hinanden. Begge er de nysgerrige, for hinanden repræsenterer de nye verdener at udforske, hemmeligheder at afluere.

Siden må de skilles. Hun skal på universitet, han drager til Miami, hvor han ernærer sig som opvasker i dagtimerne og om aftenen står på tribunen i restauranten og mimer til Frank Sinatras grammofonplader. Jill kan ikke finde sig til rette på Sarah Lawrence, miljøet er på én gang for avanceret og for snobbet. I et udslag af desperation besøger hun Sheik, går i seng med ham og lover at skrive. Der kommer aldrig noget brev, og en dag, da Sheik ser sig detroniseret som mime-sanger, drager han mod nord for at tage et opgør med Jill. Det ender underligt uforløst, som det nok også måtte gøre det i virkeligheden. Og undervejs vakler man meget i opfattelsen af filmen.

Historien forekommer eminent husket og rekonstrueret. Bipersonerne er hele tiden typerigtige og dækkende. Fejlen er, at det ikke helt er lykkedes for John Sayles at gøre de to hovedpersoner til ret meget mere end typer. De befinder sig i en slags ingenmandsland et sted midtvejs mellem det præcist typerigtige og den fuldt realiserede menneskeskildring. Det

John Sayles

er som om Sayles ganske ofte har stillet sig tilfreds med at huske og derfor har glemt, at kunsten ikke er at huske. Kunsten er at bruge det huskede. Først i filmens slutscene gør han dét.

Der sluttes med et kæmpebal på Sarah Lawrence universitetet. Jill trækker Sheik med ud på dansegulvet, hvor universitetets elever gebærder sig til et rockorkester. I en pause annoncerer orkestrets leder så, at man har fået »This weird request«, og at man da godt vil forsøge at oplyde det. Men sært er det nu. Så spiller de »Strangers in the Night« på en helt håbløs måde, og ingen af de dansende ved, hvordan de skal forholde sig til det. Kun Jill og Sheik står blidt omslynget, og så indtræffer miraklet. I et intenst totalbillede skiftes der på lydbåndet elegant og følelsesrigtigt over til Frank Sinatras tolkning af den ubodelige ensomhed. For den slutning alene er det rimeligt at betragte John Sayles som et talent, det er værd at holde øje med. Han kan mere end blot huske fortiden.

SKA' DET VÆRE OS?

Baby It's You. USA 1982. **P-selskab:** Double Play Productions. For Paramount. **P:** Griffin Dunne, Amy Robinson. **As-P:** Robert F. Colesberry. **Instr:** John Sayles. **Instr-ass.:** Raymond L. Greenfield, Ira Halberstadt. **Stunt-instr:** Harry Madsen. **Manus:** John Sayles. **Efter:** Fortælling af Amy Robinson. **Foto:** Michael Ballhaus. **Steadicam:** Garrett Brown. **Farve:** Movielab. **Klip:** Sonya Polonsky. **P-tegn:** Jeffrey Townsend. **Ark:** Nora Chavooshian. **Dekor:** Carol Nast, Sandy Hamilton, Leslie Ann Pope, Teri Kane. **Rekvis:** Thomas C. Allen, Anamarie Michnevich. **Sang:** »Strangers in the Night« af Kaempfert, Singleton, Snyder, med Frank Sinatra. **Tone:** Scott Smith. **Medv:** Rosanna Arquette, Vincent Spano, Joanna Merlin, Jack Davidson, Nick Ferraro, Dolores Messina, Leora Dana, William Joseph Raymond, Sam McMur-ray, Liane Curtis, Claudia Sherman, Marta Kober, Tracy Pollan, Rachel Dretzin, Susan Derendorf, Frank Vincent, Robin Johnson, Gary McCleery, Matthew Modine, John Ferraro, Phil Brock, Merel Poloway, Don Kehr, Michael Knight, Robert Downey Jr., Brian Wry, Richard Kantor, Stephanie Keyser, Julie Phillips, Frank Anthony Zagarino, Art Halperin, Caroline Aaron, Jonathan Gero, Susan Busset, Steven Reed, Stephen Donato, Fisher Stevens, Robin Geller. **Længde:** 105 min. **Udl:** UIP. **Prem:** 2.12.83 - Palads.